

**POSUDEK OPONENTA
DIPLOMOVÉ PRÁCE
Historický ústav FF UHK**

Autor práce: Josef Langfelner

Studovaný program a ročník: Učitelství pro střední školy, obor historie – základy techniky

Název práce: Barokní urbanismus na příkladu sakrálních staveb ve Dvoře Králové nad Labem

Vedoucí práce: doc. PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Ondřej Tikovský, Ph.D.

Práce Josefa Langfelnera představuje příspěvek k fenoménu urbánního prostoru doby baroka, který sleduje v historickém královském věnném městě Dvoře Králové nad Labem. Poznávání tzv. barokní éry je předmětem zájmu mnoha odborníků rozličných specializací, kteří k přiblížení se k podstatě a projevům doby musejí využívat vzájemně se doplňující metody a prameny.

Město doby barokní lze chápat jako výzvu k poznání jeho společenství v rovině duchovní, kulturní, hospodářské, politické, správní a samozřejmě i prostřednictvím svědeckví hmotných, zejména stavebních památek. Právě sakrální stavby barokní bývají nositeli mnoha rovin informací o době svého vzniku, přičemž se zdaleka nejedná pouze o stránku stavební, respektive jejich stavební historii či uměleckou výbavu.

Text J. Langfelnera je psán se zjevným zájmem o věc a s chutí, stylisticky na dobré úrovni. Autor prokázal znalost místní odborné literatury a o sledovaném teritoriu má evidentně velmi dobrý přehled. V textu samotném pak propojuje dosavadní poznatky, srovnává je, případně je staví do kontrastu či relativizuje. Patrně v rámci možností, které mu doba vymezená ke vzniku diplomové práce dovolila, zapojil též fakta získaná přímo z archivních zdrojů, odborná literatura však zůstává významně dominantním zdrojem.

Obsah práce je strukturován tradičně, neb její jádro představuje postupná charakteristika jednotlivých královédvorských sakrálních staveb barokní doby. Jako první podnět k obhajobě se tedy nabízí otázka na ozřejmění vlastního autorova přínosu k poznání tématu. Tedy zda tkví v přehledné sumarizaci, komparaci a revizi dosavadních poznatků s vlastním výkladem v rámci celku „barokního duchovního světa“ ve městě. Osobně se mi jistě pasáže jeví poněkud popisné, kupříkladu v případě mariánského sloupu. Podobně nepovažuji za nezbytné v magisterské práci podrobněji připomínat základní legendy o životě světců, od nichž jsou odvozeny jejich atributy či zobrazovací tradice.

V případě hledání projevů barokního urbanismu či stop možné barokní urbanistické koncepce bych považoval za přínosné, pokud by práce v rámci lokality více propojila „historii staveb“ a „historii komunity“. Autor častěji píše o projevech zbožnosti, avšak bez širšího líčení vývoje duchovního života ve městě lze těžko rozhodnout, zda se nejedná jen o obecný předpoklad. Jaká byla výchozí konfesionální situace ve Dvoře Králové před velkými změnami v 17. století? V jakém stavu vyšlo město ze třicetileté války (případně později vliv slezských válek), a to mj. rovněž demograficky? Jaké osobnosti stály v jeho čele a formovaly je? Jak se projevovala ve městě a okolí proměňující se církevní správa? Podobně téma náboženských bratrstev by si zasloužilo ucelenější pozornost (literatura viz Jiří Mikulec).

Takový úvod mohl dle mého soudu připravit příhodnější prostor pro následující líčení o jednotlivých památkách. Bylo by pak možné k nim lépe vztáhnout otázky reálného duchovního života, případně mecenátu, reprezentace, smyslu / příčině šíření kultu určitých světců či se pokusit dále sledovat „impakt“ sakrálních staveb na dobové obyvatelstvo, jako to jinde dovoluje např. rozbor matrik v případě oddaných atp. Barokní stavba může být odrazem zbožnosti populace a stejně také prostředkem její disciplinace. V tomto kontextu proto považuji za poněkud zjednodušující autorovo tvrzení ze závěru o tom, že „vzhledem k tomu, že se jedná o sakrální stavby, byl zde u všech staveb nábožensky motivovaný důvod“ k jejich vzniku (s. 53). Při čtení závěru rovněž vyvstává otázka, zda „gotický moment“ královédvorského děkanského chrámu nemohl být doplňkem barokního prostředí města v roli vizuálního nositele starší tradice a kontinuity (viz formulace na s. 52).

Pozornost zaměřená tímto směrem by dle mého názoru vyznění práce podpořila více, než pasáže, v nichž autor uvozuje téma baroka, neboť ty s ohledem na širší fenoménu a měnící se stav poznání poněkud postrádají hlubší průhledy a zůstávají do značné míry východočeskými. V otázce zásahů baroka do městské krajiny a zejména projevů koncepcí uspořádání prostor včetně krajiny volné lze najít v rámci českých zemí další příklady, které se těší badatelské pozornosti. Podobně u literatury zabývající se Albrechtem z Valdštejna jako stavebníkem by bylo vhodné reflektovat práci Petra Uličného a v případě mariánských sloupů Ondřeje Jakubce a kol.

K samotnému Dvoru Králové a postupu výzkumu by se nabízelo systematicky vytěžit ikonografické prameny, jejichž interpretace by mohla podpořit vyznění práce, vymezit další okruhy písemných pramenů a zkusit pátrat po možných recentních poznacích specialistů na historické stavby, jejichž zjištění mohou rozkrýt další souvislosti. Tímto směrem rovněž doporučuji orientovat diskusi v rámci obhajoby. Autora tímto současně povzbuzuji k další práci na tématu, neboť se městu Dvůr Králové nad Labem věnuje dlouhodobě a výsledky jeho práce mohou být prospěšné mj. místní komunitě.

Práci navrhuji hodnotit stupněm D.

V Praze dne 23. srpna 2023

dr. Ondřej Tikovský